GEMEENTE ENSCHEDE

Voorstel Gemeenteraad B

Onderwerp	Structurele financiering lokale omroep 1Twente Enschede		
Portefeuillehouder	Niels van den Berg Agendaletter (B)		
Organisatieonderdeel	Cluster Concernstaf	Aangeboden aan Raad	29 september 2022
Stuknummer (invulling door Griffie)		Corsanummer	2200087595

Wij stellen u voor te besluiten om:

1. In te stemmen met het voorkeursscenario van het college inhoudende: het verhogen van de jaarlijkse subsidie aan Stichting Omroep Enschede (hierna te noemen 1Twente Enschede) van €110.000 naar €400.000 (waarvan €110.000,- uit het Gemeentefonds) en deze middelen bij de begroting vast te stellen.
2. Als voorwaarde richting 1Twente Enschede te stellen dat de lening waarvoor de gemeente tot 31 december 2026 garant staat uiterlijk in 2026 wordt afgelost, er geen nieuwe lening en garantstelling nodig is én dat het negatief eigen vermogen voor 1 januari 2027 is weggewerkt.
3. Als voorwaarde richting 1Twente Enschede te stellen dat 1Twente Enschede kritisch naar de eigen kosten kijkt en voor een gezonde financiële huishouding zorgt waarbij geen verder beroep op een gemeentelijke bijdrage wordt gedaan.
4. De motie ‘Voortbestaan van lokale omroep 1 Twente’ als voldoende afgedaan te beschouwen.

Inleiding en voorgeschiedenis
1Twente Enschede heeft de afgelopen jaren meermalen bij de gemeente aangeklopt voor extra financiële middelen. De gemeenteraad heeft eind 2021 haar financieel adviseur dhr. De Kruijff advies laten uitbrengen over de financiële problematiek van 1Twente Enschede (bijlage 3).
Dit heeft onder meer geleid tot het aannemen van de volgende moties in december 2021:
• Motie 10 Groen Links: Naar een duurzame lokale journalistieke inzet omroep 1Twente.
In deze motie is o.a. voorgesteld dat de raad na de verkiezingen weloverwogen besluiten kan nemen voor een duurzame toekomst van 1Twente Enschede.
• Motie 11 Groen Links: Onderzoek naar maatschappelijk toegevoegde waarde van lokale omroep 1Twente Enschede.

Het college heeft vervolgens in het voorjaar opdracht gegeven voor het uitvoeren van twee onderzoeken:
• Onderzoek naar de maatschappelijke meerwaarde van 1Twente Enschede (bijlage 5)
• Onderzoek naar de financiële positie van 1Twente Enschede (bijlage 4)
De resultaten van deze onderzoeken zijn begin juli aan de raad aangeboden en hebben op 11 juli jl. geleid tot een met grote meerderheid aangenomen motie ‘Voortbestaan van lokale omroep 1Twente’, die het college opriep “bij de begrotingsbehandeling een duurzame, structurele financiële oplossing voor 1Twente voor te stellen en samen met 1Twente af te stemmen wat zij nodig hebben voor een financieel gezonde organisatie en groei van o.a. de naamsbekendheid en het bereik”. Het college heeft daarop toegezegd in september een voorstel te doen voor een structurele oplossing en na bespreking van dit voorstel de uitkomst in het structureel middelenkader in de begroting op te nemen.

Publieksvriendelijke samenvatting
Lokale omroep 1Twente Enschede (officiële naam Stichting Omroep Enschede) is een kwalitatief hoogwaardige omroep die haar sporen verdiend heeft en waarvan het bestaansrecht buiten discussie staat. Toch heeft de omroep al tien jaar moeite zich financieel staande te houden. Ondanks dat de omroep effectief is geweest in eigen fondsenwerving zijn er feitelijk al jaren ‘kunstgrepen’ nodig om faillissement te voorkomen. Na diverse onderzoeken in opdracht van de gemeenteraad stelt het college voor de jaarlijkse subsidie aan 1Twente Enschede te verhogen met een bedrag van €290.000. Daarmee moet 1Twente Enschede het dan

ook echt doen. Ze krijgen de opdracht om te zorgen voor een stabiele financiële situatie zonder schulden en om kritisch naar de eigen kosten te kijken.

Met dit voorstel beogen we een duurzame, structurele oplossing voor 1Twente te bieden, zodanig dat zij haar innovatieve en vooruitstrevende rol kan blijven vervullen en kan doorgroeien naar een streekomroep als onderdeel van het nieuwe landelijke medialandschap.

Gewenst effect van het besluit in relatie tot de strategische opgaven
Door het verstrekken van deze structurele subsidie wordt de continuïteit van de lokale omroep zeker gesteld. Participatie en communicatie van en met inwoners achten we van groot belang. Door te informeren, controleren en verbinden draagt de lokale omroep hieraan bij. Met de keuze voor een bottom-up benadering, waarin burgers worden betrokken bij de journalistieke behandeling van belangrijke lokale thema's, kan 1Twente Enschede bovendien een belangrijke faciliterende rol vervullen bij het vergroten van burgerparticipatie.
Bovendien voorziet 1Twente Enschede alle Enschedeërs gratis van onafhankelijke kwalitatieve informatie over hun stad en zorgt ervoor dat ook inwoners bereikt worden die zich geen betaalde informatiekanalen willen of kunnen veroorloven.

Actuele ontwikkelingen
Het ministerie van OC&W heeft aangekondigd per 1 januari 2025 de mediawetgeving ingrijpend te veranderen, met daarbinnen een veel sterkere positie voor lokale omroepen. Zo is ook vastgelegd in het landelijk coalitieakkoord. Het landelijk beleid richt zich daarbij op regionale samenwerking in de vorm van streekomroepen. Zie de hoofdlijnenbrief media 2022 van de staatssecretaris OC&W dd 7 juni j.l.(bijlage 6). 1Twente Enschede anticipeert via overleg met lokale en regionale omroepen reeds nu op deze te verwachten ontwikkelingen en neemt daarin een leidende rol. Een stabiele, toekomst vaste bedrijfsvoering is ook in dat verband van belang. Vandaar ook dat deze ontwikkelingen zijn meegenomen in de meerjarenbegroting van de omroep.
Met de wijziging van de mediawetgeving verandert ook het financieel kader en zal er sprake zijn van duale bekostiging vanuit rijk resp. Gemeentefonds. Voor komende jaren voorzien we in dat kader een rijksbijdrage van € 250.000,- (bijlage 1 en 2) voor de streekomroepvorming. Bovendien is in de begroting over 2025 en 2026 geanticipeerd op een centraal faciliterende rol vanuit Enschede ten behoeve van samenwerkende gemeenten, gedekt door een corresponderende hogere rijksbijdrage (€ 500.000). Voor dit geld moeten dus extra werkzaamheden voor heel Twente worden verricht.

Financiële positie
Uit de actuele historie blijkt dat de financiële positie van 1Twente Enschede al vele jaren precair is. En dat is verklaarbaar:

Uit de financiële analyse (bijlage 4) blijkt dat Enschede een relatief lage structurele subsidie verstrekt:

	€/inw		#inw	struct. subsidie	€/inw	jaar	O.b.v. aantal inwoners Enschede
Venlo	€ 2,57	structurele subsidie per inwoner	101603	260849	2,57	2022	412.417
Oss	€ 3,17	structurele subsidie per inwoner	91451	290000	3,17	2021	509.405
Groningen	€ 2,68	structurele subsidie per inwoner	234950	629000	2,68	2022	430.060
Maastricht	€ 2,50	structurele subsidie per inwoner	120227	300000	2,50	2022	400.842
Eindhoven	€ 2,04	structurele subsidie per inwoner	231642	471763	2,04	2020	327.160
Enschede	€ 0,68	structurele subsidie per inwoner	160640	110000	0,68	2022	110.000

Ook uit de analyse door de financieel raadadviseur uit november 2021 bleek dat de subsidiering van 1Twente structureel onvoldoende is. Hij constateert een structureel gat in de begroting van €450.000 (feiten nr 18), leidend tot het negatief eigen vermogen en noodzaak tot herfinanciering van de langlopende lening (feiten 9 en 10).

Via incidentele subsidies en actieve fondsenwerving is 1Twente er de afgelopen jaren toch in geslaagd tot een landelijk vooraanstaande lokale omroep uit te groeien. Als landelijke koploper heeft 1Twente Enschede de afgelopen 5 jaar in totaal maar liefst 1,5 miljoen aan incidentele subsidies ontvangen van het Stimuleringsfonds voor de Journalistiek. Dat fonds is daarmee maximaal uit genut waardoor daar vanaf 2022 geen substantiële inkomsten meer uit te verwachten zijn.

Mede vanwege de knelpunten die daardoor ontstonden heeft de gemeente in 2022 boven de structurele subsidie €300.000,- bijgedragen in de vorm van incidentele subsidie. Maar feitelijk is sprake van structurele kosten. Met dit voorstel worden deze kosten dan ook als structureel benoemd.

Scenario's
Samen met 1Twente Enschede hebben we een drietal scenario's opgesteld, die hieronder kort worden toegelicht. Voor een uitgebreidere toelichting van de zijde van 1Twente Enschede zie bijlage 1. Bij het opstellen van de drie scenario's is 1Twente verzocht kritisch naar haar eigen uitgaven te kijken.

	Structurele gemeentelijke subsidie	**Wat houdt dit scenario in?**
1	€110.000,- (€0,68 per inwoner)	-huidige lokale publieke infrastructuur verdwijnt -volledige inzet op streekomroep -grote stap terug tov huidige situatie omdat incidentele subsidies (dreigen te) verdwijnen
2	€400.000,- (€2,50 per inwoner)	- huidige publieke lokale journalistieke infrastructuur die door 1Twente wordt verzorgd, wordt behouden en geborgd. -De functies "Informeren", "Controleren" en "Verbinden" worden ingevuld.
3	€640.000 (€4,00 per inwoner)	-De omroep wordt veel minder afhankelijk van opdrachten van derden. -De professionaliserings- en governancevereisten kunnen snel worden gerealiseerd -Naast "Informeren", "Controleren" en "Verbinden" kunnen de functies "Verdiepen" en "Bewegen" ook worden ingevuld. -De Enschedese lokale redactie kan binnen de streekomroep autonomer optreden

Wij stellen u voor te kiezen voor scenario 2 omdat hierdoor een financieel stabiele en voldoende toekomstgerichte situatie ontstaat waarin conform de meerjarenbegroting die 1Twente Enschede heeft opgesteld de lening wordt afgelost en het negatief eigen vermogen wordt weggewerkt. Hierna volgt nadere onderbouwing voor deze keuze.

Argumenten

1.1 Belang lokale omroep
Het democratische en maatschappelijke belang van kwalitatief goede en onafhankelijke lokale journalistiek is in Nederland onomstreden. Vitale taken van lokale nieuwsmedia zijn informeren, controleren en verbinden. Door de overheveling van taken naar het gemeentelijke niveau zijn deze taken in de afgelopen jaren verder in belang toegenomen. Een kern van professionals, zoals bij 1Twente Enschede, is daarbij onontbeerlijk. Voor onderbouwing hiervan verwijzen we naar het onderzoek van Windesheim.
Om voeling en binding met de lokale gemeenschap te houden is het netwerk van vrijwilligers bij 1Twente Enschede een belangrijk middel.
De gemeente Enschede zelf schakelt regelmatig de lokale omroep in. Voorbeelden zijn 'Ik teken voor 80', Enschede aan Zee, OmArm Enschede en het Enschede Akkoord. Daarnaast is veel aandacht in de dagelijkse uitzendingen voor politieke discussie en het informeren van inwoners over de uitvoering van gemeentelijke beleid.

1.2. Bereik 1Twente Enschede
De gemeente Enschede beschikt over een in potentie stevige publieke omroep: 1Twente Enschede. Volgens onderzoek van de NLPO wordt via radio en televisie een relatief hoog bereik van 27% van de bevolking gerealiseerd. Daarnaast wordt volgens opgave van 1Twente Enschede via sociale media (Facebook, Instagram, Twitter, Facebook) en via de website meer dan een miljoen mensen bereikt.
Zie bijlage 1 en 5.

1.3. 1Twente een van de meest innovatieve lokale nieuwsmedia
1Twente Enschede behoort binnen Nederland tot de meest innovatieve lokale nieuwsmedia. Niet alleen zijn relatief grote stappen gezet op het vlak van digitalisering, maar ook op het gebied van de journalistiek-

inhoudelijke innovatie behoort 1Twente Enschede tot de koplopers. Dat dit ook landelijk wordt gezien en gewaardeerd blijkt uit de toekenning van de meeste Lokale Media Awards van de Nederlandse publieke omroepen. 1Twente draagt hiermee bij aan het gewenste profiel van Enschede

1.4 Kern van professionals nodig met fatsoenlijke arbeidsvoorwaarden
De werkzaamheden bij 1Twente Enschede worden uitgevoerd door een kern van betaalde krachten. Er zijn acht medewerkers (6,8 fte) in dienst van 1Twente Enschede. Daarnaast zijn er vijf ZZP-ers (4,5 fte) voor de redactie werkzaam. Het team van betaalde krachten bij 1Twente Enschede wordt aangevuld met rond de 140 vrijwilligers die een belangrijk netwerk vormen: zij ondersteunen de worteling van 1Twente Enschede in de lokale gemeenschap. Vrijwilligers zijn nooit eindverantwoordelijk voor het journalistieke proces. Ze vormen een onmisbare aanvulling op de redactie. Aangezien het veelal betrokken burgers zijn, fungeren ze als voelsprieten om te achterhalen wat er speelt in Enschede.

Mede door de precaire financiële situatie voldoen de arbeidsvoorwaarden niet aan wat van een werkgever verwacht zou mogen worden. Zo is er bijvoorbeeld geen sprake van een pensioenregeling en zijn de salarissen beduidend lager dan wat gebruikelijk is in de markt. 1Twente Enschede beoogt aansluiting bij de (onderzijde van) omroep CAO.

1.5. Gezonde financiële huishouding: geen verder beroep op gemeente nodig
Met dit voorstel is sprake van een gezonde structurele financiering. Een basis voor een gezonde bedrijfsvoering door 1Twente Enschede. De omroep ontvangt een gemeentelijke subsidie van €400.000 en haalt zelf een vergelijkbaar bedrag binnen met opdrachten, verhuur en incidentele subsidies.
Aan 1Twente wordt een aantal voorwaarden gesteld waardoor een duurzaam gezonde financiële huishouding ontstaat waardoor er geen verder beroep op gemeentelijke bijdrages nodig is.

Mocht in het kader van de ontwikkelingen rond de mediawet op enig moment sprake zijn van overheveling vanuit gemeentefonds naar rijksbegroting dan zal de bijdrage van de gemeente Enschede bovendien navenant kunnen worden verlaagd.

1.6 Talentontwikkeling/ opleiding.
1Twente Enschede speelt een belangrijke rol in de talentontwikkeling en opleiding van jonge professionals. Er is op de redactie en onze audiovisuele afdeling plek voor zo'n twintig studenten/stagiaires, en daarmee is de omroep de grootste leerplek op dit gebied in Oost-Nederland. De samenwerking met UT, Saxion, ROC van Twente alsook Windesheim levert daarnaast spin-offs en samenwerkingsverbanden op

Risico's

1.1 Vertraging rijksbijdrage
Deze bijdrage komt voort uit de in het regeerakkoord opgenomen stelselwijziging publieke omroepen, inhoudend inrichting van streekomroepen in 2025, en de jaren 2023 en 2024 te beschouwen als aanloop daartoe, inclusief het beschikbaar stellen van extra fondsen vanuit het Rijk. Die beschikbaarstelling is op moment van schrijven nog niet geformaliseerd. Directeur 1Twente is diep betrokken in de dialoog met NLPO/VNG/OCW hierover en verwacht dat genoemde fondsen binnen enkele weken open gesteld worden; mogelijk zelfs reeds opengesteld zijn op moment van behandeling van dit voorstel in de raad. Om die reden is deze begroting opgesteld inclusief vorming streekomroep en inclusief de rijksbijdrage daartoe. Mocht hierin onverhoopt sprake zijn van vertraging dan zal zich dat ook vertalen aan kostenzijde, en de begroting hierop worden aangepast zodanig dat 1Twente Enschede geen extra beroep op gemeentelijke subsidie zal hoeven doen. Mocht deze situatie zich voordoen dan zullen we de raad daar tzt over informeren.
Indien de 250.000 euro Rijksfinanciering streekomroep niet of later wordt betaald aan 1Twente dan ontstaat het risico dat het negatieve eigen vermogen niet de komende 4 jaren wordt weggewerkt. Dan heeft 1Twente onvoldoende financiële middelen om de geldlening van de gemeente tijdig in 2026 af te lossen

1.2 1Twente Enschede slaagt er niet in om voldoende opdrachten binnen te halen
Op basis van de ervaringen van de afgelopen jaren achten wij de inschatting in de begroting realistisch.

Kosten en financiële dekking van het voorstel
De €110.000 die wij reeds aan 1Twente verstrekken is gelabeld in het Gemeentefonds.
Voor het verhogen van de jaarlijkse subsidie aan 1Twente Enschede van €110.000 naar €400.000 is in de gemeentebegroting 2023 – 2026 €290.000 extra gereserveerd.

Afweging en alternatieven
Er zijn twee alternatieven genoemd (zie ook bijlage 1):

Scenario 1: Continuering van de financiering als tot dusverre; €110.000 per jaar structureel (= richtsnoerbedrag Gemeentefonds)
Scenario 1 brengt 1Twente in een zodanige neerwaartse spiraal (met ondermeer leegloop qua personeel) dat het vrijwel zeker zal leiden tot faillissement. Dit betekent ook dat 1Twente Enschede de lening van €250.000 waarvoor de gemeente garant staat niet kan aflossen. En dat de gemeente geld beschikbaar moet stellen om conform wetgeving een nieuwe omroep op te zetten.

Theoretisch zou de gemeente kunnen stellen ‘we weigeren meer geld vrij te maken voor een lokale omroep dan nu binnen het gemeentefonds voorzien’. Gegeven zowel de historie als actuele risico's is dit scenario ongewenst. Bovendien zou het de ogen sluiten voor de toekomstige ontwikkelingen, waarbij de gemeente Enschede juist een landelijke voortrekkersrol heeft.

Scenario 3: Extra impuls lokale journalistiek: de structurele subsidie verhogen naar structureel € 640.000 per jaar
We zouden graag de omroep ‘belonen’ met een extra impuls voor haar ontwikkeling. Echter, zoals ook in het coalitieakkoord benoemd: 1Twente dient zich ook zelf maximaal in te spannen voor eigen fondsenwerving. In het verleden heeft 1Twente laten zien daartoe in staat te zijn. Het college nodigt 1Twente dan ook uit voor de realisatie van extra ambities en innovatie zelf in fondsen te voorzien.

Alles wegend ziet het college scenario 2 als duurzame, structurele, oplossing voor 1Twente, zodanig dat zij haar innovatieve en vooruitstrevende rol kan blijven vervullen en kan doorgroeien naar een streekomroep als onderdeel van het nieuwe landelijke medialandschap.

Participatie
Dit voorstel is in nauwe afstemming met 1Twente Enschede tot stand gekomen, conform de opdracht in de motie.

Communicatie
Zie participatie

Vervolg
Naast de jaarlijkse subsidieverantwoording houden we de komende jaren goed de vinger aan de pols met betrekking tot de financiële situatie van 1Twente Enschede.

Bijlagen

1. Visiedocument 1Twente Enschede in perspectief
2. Begroting 2023-2027 1Twente Enschede
3. Advies financieel adviseur raad dhr. De Kruijff
4. Analyse financiën 1Twente en benchmark
5. Onderzoek Windesheim: De positie van 1Twente in de lokale gemeenschap
6. Hoofdlijnen brief media 2022 – OC&W

Burgemeester en Wethouders van Enschede, _____

de loco-Secretaris, **de Burgemeester,**

E.A. Smit R.W. Bleker